

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Exorcismus kdysi a dnes II. - postavení exorcistů dnes

V minulém díle jsme započali exkurz do dějin exorcismu, který je Svatým Stolicem oficiálně uznávaným rituálem (institutem) římskokatolické církve. Pokusili jsem se též přejít k dnešním dnům. Z právního hlediska je zde význam nejen pro výklad kánonu 1172 Codex Iuris Canonici 1983 (Kodex kanonického práva), ale též pro posouzení přičetnosti osob apod.

V minulém díle jsme započali exkurz do dějin exorcismu, který je Svatým Stolicem oficiálně uznávaným rituálem (institutem) římskokatolické církve. Pokusili jsem se též přejít k dnešním dnům. Z právního hlediska je zde význam nejen pro výklad kánonu 1172 Codex Iuris Canonici 1983 (Kodex kanonického práva), ale též pro posouzení přičetnosti osob apod.

V minulém díle zmiňovaný G. Amorth prohlašuje, že ani autoři a ani ti, co nové texty schvalovali, nikdy sami exorcismus neprováděli ani se ho neúčastnili a nemají představu o tom, co obnáší. Zřejmě právem se rozhořčuje nad tím, že ani jeden z exorcistů nebyl při tvoření nového rituálu přizván ke konzultaci a když se sami exorcisté hlásili o svá práva při spolurozhodování, byli oslyšeni a jejich oprávněné návrhy nebyly vzaty do úvahy. Problém tkví v komunikaci: sekretář Kongregace pro bohoslužbu a svátosti uvedl, že pro něj jsou partnery pouze biskupové, ačkoliv, jak Amorth podotýká, v Lumen Gentium se jasně hovoří o spolupráci kněží a biskupů a o potřebě porady s kompetentními laiky, majícími potřebné znalosti.

Nakonec bylo z podnětu kardinálů Medina a Ratzingera usneseno, že exorcisté nejsou zavázáni používat jen nový rituál, nýbrž pokud chtějí, mohou po dohodě se svým biskupem sáhnout i ke starému rituálu. Biskupové pak musí požádat o povolení Kongregaci, která je ovšem, jak píše kardinál, »mileráda udělí«.

Celá situace je jistě více než zarážející. Je nutno podotknout, že ačkoliv v minulosti byla v Římskokatolické církvi funkce exorcisty poměrně běžnou a uznávanou, jsou dnes exorcisté, dá se říci, tou nejspodnější třídou kněží. Exorcisté, jsou-li k tomuto úkolu jmenováni, mají pouze zřídka možnost výraznějšího postupu v církevní hierarchii a jejich vážnost výrazně poklesá i z pohledu jejich kolegů – neexorcistů, kteří je považují za pomatené a zpátečnické.

Moderní vědecké pojetí světa, které byla církev nucena akceptovat, nedovoluje setrvávat i nadále v původním starém pohledu na ďábla, nicméně dochází k opačnému extrému – odmítání ďábla jako takového. Současní kněží si zvykli pohlížet na fenomén zla spíše jako na odraz negativní stránky doby, jako na určitý abstraktní pojem, zaměnitelný s pojmy nenávist, požívačnost, závist atp., ačkoliv tyto jsou pouze průvodními jevy zla samotného a dílčími aspekty rozsáhlého pole, v němž se zlo aktivně projevuje. Posedlý či ďáblem sužovaný člověk pro kněze nezřídka představuje člověka duševně chorého, který by měl spíše vyhledat pomoc psychiatra, než kněze. I biskupové samotní, ačkoliv mají povinnost v případě potřeby či žádosti exorcistu jmenovat nebo sami exorcismus provést, tak činí pouze zřídka. V mnoha zemích, jako je například Německo, Rakousko, Švýcarsko, Španělsko či Portugalsko a mnoho dalších, nejsou exorcisté oficiálně vůbec jmenováni (což zvláště u hluboce věřícího Španělska s jeho vymítačskou tradicí je přinejmenším zarážející). Narozdíl od církví pravoslavných či protestantských se Římskokatolická církev úřadu exorcisty v posledních desetiletích zřídka. Přitom je tomu sotva třicet let, co papež Pavel VI. pronesl, že trhlinou pronikl do Církve satanův dým (G. Amorth se v souvislosti s postojem samotného Vatikánu zmiňuje o tom, že 150 účastníků mezinárodního kongresu exorcistů nebylo ani připuštěno k veřejné středeční audienci na náměstí Svatého Petra (podotýká, že nikoliv z popudu samotného papeže Jana Pavla II.), přičemž jim dodnes nebyly sděleny důvody, proč se tak stalo. Amorth k tomu říká: „Snad jsme byli při

papežské audienci proto nežádoucí, protože byly obavy, že by se tak velkému počtu exorcistů na jednom místě mohlo podařit spoutat satanské legie, které se usadily ve Vatikánu.“ Poněkud tvrdě... Neváhá přitom zdůraznit, že to sice zní jako vtip, ale míněno je to vážně.). Je otázkou, co způsobilo tak radikální odklon, proč klérus a episkopát přestali věřit v ďábla a exorcismy, zda jde opravdu o moderní racionalistický přístup, který existenci ďábla odmítá nebo zda jde o snahu nezdiskreditovat se před racionalistickou společností důrazem na fenomény, které mají mnozí spojeny se středověkem a tmářstvím.

Postoj současného papeže Jana Pavla II. k exorcismu je, zdá se, veskrze pozitivní. Sám, k nemalému překvapení a snad i rozhořčení některých kruhů, exorcismus několikrát vykonával (Nejen ve své současné funkci, ale již coby arcibiskup a kardinál) a podle slov pátera Amortha prohlásil, že kdo nevěří v ďábla, nevěří evangeliu. Podle individuálního postoje papeže ovšem nelze usuzovat na obecný postoj církve, potažmo církevní administrativy.

Lékaři, hlavně pak psychiatři, v posedlost ďáblem nevěří, nesnaží se proto za určitými projevy svých pacientů posedlost hledat. Překlenout zdánlivý rozpor rozumového a duchovního světa je v mnoha případech takřka nemožné, přestože spolupráce je vzhledem k okolnostem nezbytná. Exorcista nemůže uzdravit fyzické poruchy (ačkoliv ty mohou někdy po úspěšném exorcismu samy vymizet) a nemůže nahradit lékařskou péči. Vyskytují se samozřejmě lékaři, kteří jsou ochotni ke spolupráci a sami své pacienty k exorcistovi posílají či i doprovázejí, zjistí-li, že jejich lékařské umění, ani jejich kolegů, nezaznamenalo kýžený výsledek, ale takto otevřený přístup je velice řídký.

Způsoby upadnutí do ďábelského vlivu – nejprve „vlastním zaviněním“:

Spiritismus:

Vyvolávání duší zemřelých, popřípadě tzv. vyšších duchů, kteří mají poskytnout žadateli radu či vedení, je jedním ze způsobů, jak přijít nejsnáze do kontaktu s temnou stránkou světa. Slovy R. Salvucciho je nepřijatelné domnívat se, že by se naši blízcí, kteří zemřeli smíření s Bohem, mohli zjevovat na spiritistických sezeních: jsou to zlí duchové, kteří využívají duše mrtvých, jež nezemřeli v milosti Boží a jsou teď v jejich rukou. Lidé věnující se spiritismu jej povětšinou neprovozují ve snaze přivolat zlé duchy či vyvolat jiné negativní síly, ale jejich schopnost rozpoznat že nevyvolali kýženou bytost, ale pouze něco, co se za ni úspěšně vydává, je veskrze malá. Podobná činnost je církví považována nejen za zbytečnou a nepatřičnou, ale přímo nebezpečnou a člověka ohrožující. Tento postoj byl výslovně vyjádřen i v několika dokumentech : v dekretu Svatého oficia ze dne 4. srpna 1865, v Santa Penitenziaria z 1. února 1887 a hlavně v dekretu Svatého oficia z 24. dubna 1917, kde se výslovně prohlašuje, že vždy a v každé formě je to satan, který se maskuje formou vyvolávaných duší.

Následuje „Magie“:

Je dalším ze způsobů, jak se vlastní vinou dostat do područí temných sil, ať už jde o případ, kdy postižený provozuje magické praktiky sám či kdy vyhledá profesionálního mága nebo čaroděje, aby je za úplatu provedl on. I v případě, že člověk pouze zadá „práci“ někomu jinému, váže se svým způsobem na ďábelskou moc, od jejíhož vlivu se může jen těžko oprostit. Mágové připoutávají svou oběť k sobě tím, že si od ní vyžádají nějakou osobní věc, třeba drobnost, či tím, že dotyčnému dají (častěji prodají) nějaký amulet, který má při sobě trvale nosit. Těmto amuletům je připisována zázračná či léčivá moc. Mágové jsou vyhledáváni jak proto, aby napomohli vyřešení určitých problémů, tak proto, aby uškodili označené osobě formou očarování či prokletí (viz níže). Nejtěžší případy posedlosti pocházejí podle slov exorcistů ze zemí s dlouhou magickou tradicí, jako jsou kupříkladu Brazílie a Afrika, kde dodnes působí nejrůznější čarodějové a šamani, jejichž vliv na jejich okolí je nemalý.

Exorcisté i jiní církevní představitelé často prohlašují, že neexistuje bílá a černá magie. Podle jejich slov je pouze jeden druh magie, který vždy souvisí s použitím ďábelské moci pro vlastní hmotný prospěch či pro cizí neprospěch. Z pohledu církve nelze magické jednání nijak omluvit a její používání vede vždy k závislosti na temných silách a k podvolení se jim. Mágové, čarodějové, kouzelníci, jasnovidci či kartáři jsou označováni za služebníky Zlého a proti jejich praktikám se mluví i v Písmu (Např. Dt 18, 10-12; Lv 19,31; Lv 20,27; Ex 22,17 a další.).

V současnosti nabývají magie, spiritismus a jim podobné záležitosti opět na popularitě, čehož příčinu lze vidět v sekularizaci náboženské oblasti a dominaci materialismu ve společnosti, která následně vyhledává duchovní uspokojení mimo církve, jež jednak ztratila původní vliv, jednak v nemalém okruhu lidí do jisté míry zpejorativovala. Člověk pocituje odjakživa touhu moci zasáhnout do běhu věcí a moci vidět do širokých souvislostí, proto se uchyluje k prostředkům, o nichž se, ať už právem či neprávem domnívá, že mu toto umožní. Mediální propagace pak nabízí případným zájemcům široké pole působnosti.

Příští pokračování: Smlouva s ďáblem.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Prováděcí nařízení Komise \(EU\) č. 305-306/2012 ze dne 10. dubna 2012](#)
- [Právní symbolika v podání T. Hobbese](#)
- [Nezávislé regulační orgány \(stručný nástin problematiky\)](#)
- [Nebudme hloupí aneb o heraldickém právu u nás X. část – možné erbovní spory v ČR dnes](#)
- [Nebudme hloupí aneb o heraldickém právu u nás IX. část – „Smluvní příbuzenství“ a továrny na erby](#)
- [Etika především](#)
- [Právo, pohádky a kultura sebelásky](#)
- [Nebudme hloupí aneb o heraldickém právu u nás - VIII. část – Erbovní spory](#)
- [Nebudme hloupí aneb o heraldickém právu u nás VII. část – Málo známé dokumenty, deklarace české šlechty 1938-1939](#)
- [Nebudme hloupí aneb o heraldickém právu u nás VI. část – Zadarmo to nebude, právo na místo](#)
- [Nebudme hloupí aneb o heraldickém právu u nás V. část – Nebijte dámu aneb heraldická etiketa](#)